

Nr 487

Av herr **Hansson** i Skegrie **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 90, med förslag till ny tulltaxa, m. m.

Trädgårdsnäringens ekonomiska betingelser har allvarligt försämrats under senare tid. Även välplanerade och rationellt skötta företag ger ofta en otillfredsställande lönsamhet, och för det stora flertalet är den ekonomiska situationen i flera avseenden jämförbar med motsvarande förhållanden inom jordbruket på 1930-talet.

Det är många faktorer som tillsammans påverkat utvecklingen att gå i denna riktning, och bland dessa har en fortlöpande försämring av gränsskyddet spelat en betydande roll. Härigenom har uppstått en allt hårdare konkurrens med varor, som utbjudes av länder med avsevärt lägre produktionskostnader men med i övrigt gynnsammare betingelser på vissa andra områden.

I början av varje odlingsssäsong kan utländska varor importeras billigt till följd av redan då i exportländerna rådande överskott. De svenska odlarna förhindras därigenom att för sina produkter utvinna det pris, som skulle ha blivit en följd av en icke övermättad marknad och som odlarna behöver ha, för att säsongens produktionsresultat skall bli tillfredsställande ur ekonomisk synpunkt. Ett förbättrat gränsskydd för trädgårdsprodukterna torde icke resultera i en motsvarande höjning av konsumentpriserna, utan tullarna blir snarare av marknadsreglerande art i den betydelsen, att överskottsimporten begränsas under de tider av året då den inhemska produktionen är tillräcklig för att förse den svenska marknaden med trädgårdsprodukter till priser, som icke överstiger motsvarande konsumentpriser i andra länder. En något förhöjd tull kan därför anses befogad under första delen av skyddstiden för respektive produkter, med hänsyn till att de för odlarna kännbaraste följderna av en alltför stor import inträffar under första delen av marknadssäsongen.

Penningvärdets fall har gjort att gränsskyddet successivt försämrats, men även den frilistning av importen som skett genom och efter Gatt-avtalets ikraftträdande har i hög grad förminskat odlingens skyddsförhållanden. En sådan höjning av trädgårdstullarna att penningvärdets fall efter deras fastställande kompenseras synes vara en rimlig begäran. Inför hotet av fortsatt reducering i framtiden bör vid nuvarande tullrevision även en viss riskmarginal ges.

En av de stora nyheterna i föreliggande förslag till ny tulltaxa är att övergång till ett värdetullsystem förordas för huvuddelen andra varugrupper än de livsmedel och andra lätt förstörbara konsumtionsvaror som bl. a.

trädgårdsodlarna förser folkhushållet med. Redan övergång från vikt- till värdetullar innebär i och för sig en förbättring av tullskyddet, men därutöver har en rad av industriprodukter fått sina tullar uppjusterade. Värdetullsystemets största betydelse ligger emellertid i den omständigheten att det gör gränsskyddet mera oberoende av penningvärdeutvecklingen.

Av praktiska skäl kan värdetullsystemet icke appliceras på trädgårdsnäringsens produktslag. Härigenom uppstår den situationen, att medan de tullar, som nu avses bli införda för industriområdets varor, har värdebeständig karaktär måste trädgårdsnäringsen räkna med att dess gränsskydd även i fortsättningen löper risk att successivt undergrävas, därest penningvärdets fall fortsätter. Alldeles bortsett från den ovan antydda krissituationen på trädgårdsområdet hade en väsentligt förbättrad total tullskyddsnivå för trädgårdsprodukterna varit motiverad, på grund av att risken för fortsatt försämring av skyddets reella värde är större på detta område än för industrien genom det tullsystem som där förordas.

Det är framför allt vad som här anförts om framtidsaspekterna på trädgårdstullarna som ligger till grund för bedömningen bakom våra förslag om uppjusteringar av tullsatserna för vissa varuslag. Men också andra motiv kan anföras, både sociala och beredskapspolitiska.

I motsats till den ståndpunkt som från olika håll deklarerats, att bort-rationalisering av produktionsenheter bör ske, företräder vi den meningen, att det alldeles bortsett från de enskilda fallen skulle vara till skada för samhället i dess helhet med stagnation och tillbakagång för inhemsk produktion av trädgårdsalster. Konsumtionen av grönsaker, frukt, bär och blommor befinner sig i stark ökning, men en alltför betydande del av ökningen har täckts med importvaror. En fortsatt utveckling av kostsammansättning och konsumtionsvanor i övrigt i denna riktning, något som både är sannolikt och värt att glädjas över, kan emellertid leda till att inhemsk produktion blir av så ringa betydelse att den förlorar sin priskontrollerande uppgift gentemot importen.

Visserligen kan de produktslag som lämpar sig för fältmässig odling till sin volym snabbt anpassas efter nya behov och förutsättningar, men situationen är väsentligt annorlunda för de stora produktslagen inom grönsaksodlingen, t. ex. gurka och tomat. Med sitt rika innehåll av skyddsfödoämnen tillhör de våra mest värdefulla livsmedel och ingår i allt större utsträckning i den dagliga kosten. Någon möjlighet att kompensera bortfall av import vid eventuell avspärrning genom ökad inhemsk odling föreligger inte, med mindre att tillräcklig växthusareal står till förfogande. Investeringar i nya anläggningar är en både dyrbar och långsiktig affär.

För den svenska trädgårdsnäringsens huvudproduktslag gäller i stort sett samma beredskapsmotiv som är en av förutsättningarna för vår nuvarande jordbrukspolitik och som bl. a. givit upphov till ett speciellt gränsskyddssystem, vilket medger en säkrare skyddsnivå. Då också huvudparten av

blommor produceras under glas i anläggningar, som i en beredskapssituation kan tagas i anspråk för grönsakskulturer, har också blomsterodlingen ett visst beredskapsvärde.

Vi kan således inte acceptera den bedömning av trädgårdsnäringens behov av gränsskydd för att kunna fylla sin viktiga uppgift inom vårt lands näringsliv och folkhushåll som i propositionen anlagts. Enligt förutsättningarna för den av riksdagen begärda trädgårdsutredningen skall emellertid frågan om näringens framtida ställning bli föremål för ingående studium. Vi förutsätter att näringens behov av andra gränsskyddsåtgärder än tullar prövas, bl. a. möjligheterna att på trädgårdsnäringens huvudproduktslag applicera det skyddssystem i form av rörliga importavgifter samt minimiprisnivå etc. som tillämpas för jordbruket. Vi utgår också från att frågan om dumpingskydd blir föremål för behandling i nämnda utredning.

Tullfrågan måste emellertid lösas fristående från vad den planerade trädgårdsutredningen kan komma att föreslå. Enligt vår uppfattning är det uppenbart, att bedömningen i denna utredning av trädgårdsnäringens sociala betydelse måste bli väsentligt annorlunda i positiv riktning än vad tulltaxekommitténs majoritet kom fram till och vad finansministern godtagit i föreliggande proposition. Det är sålunda många vägande skäl som talar för att tullarna på trädgårdsområdet justeras till en något högre nivå än vad som föreslagits i propositionen och att det sker i enlighet med följande yrkanden beträffande de särskilda produktslagen.

06.01. Lökar, stam- och rotknölar m. m.

I propositionen har departementschefen vidtagit den förändringen i förhållande till tulltaxekommitténs förslag, att med knoppar försedda lökar m. m. åsättes en högre tull än andra lökar, men inte ansett sig kunna förorda mer än 2 kr. och 50 öre per kg. Då dessa artiklar hittills haft samma tullskydd som avskurna blommor innebär förslagen en mycket kraftig reduktion. Denna sträcker sig betydligt längre än vad som kan anses motiverat av artiklarnas relativt sett högre vikt, vilket kan leda till dels vad departementschefen anser bör undvikas, nämligen möjlighet att tullen på avskurna blommor kringgås, men dels också till att gränsskyddet för de berörda produktslagen — i främsta rummet tulpaner — får vidkännas en reell försämring, som icke överensstämmer med propositionens allmänna principer för skyddsnivåns fastställande. Lökblommorna har dessutom mycket stor ekonomisk betydelse för växthusodlingen, därigenom att dessa växter tillhör de få möjliga vinterkulturerna i vårt land. De kan produceras i tidsskarven mellan gurk- och tomatsäsongens slut på senhösten och dess början på eftervintern, vilket möjliggör att full sysselsättning kan beredas i företagen året runt.

En tullsats, som motsvarar vad som utgår för avskurna blommor då tullskyddet för denna varugrupp är lägst — enligt vårt förslag kr. 7: 50 per kg

— torde bäst överensstämma såväl med artiklarnas relativa vikt som den reella skyddsnivå man i övrigt syftar till för blomsterproduktionens skydd.

Beträffande »andra lökar» i positionens B 2) kan, delvis på grunder som ovan angivits, dvs. den betydelse för växthusodlingen som produktion av lökblommor har, ifrågasättas, om icke tullen på dessa »andra lökar» borde slopas. Den innebär en fördyring av en råvara, som producenterna i allt väsentligt måste importera, och leder sålunda till att försämra den inhemska produktionens konkurrensförmåga. Men ifrågavarande tull utgör också ett skydd för den odling av blomsterlök, som i icke obetydlig omfattning förekommer i Skåne. Slopande av tullsatsen skulle minska förutsättningarna för att utveckla denna odling av blomsterlök i Sverige, något som icke gagnar blomsterproducenternas intressen på längre sikt. En nedsättning av tullen till hälften mot vad nu utgår och vad departementschefen föreslår skola bibehållas synes oss vara den lämpligaste avvägningen, dvs. 25 öre per kg.

Under positionen 06.01., »Lökar, stam- och rotknölar m. m.», föreslås sålunda följande:

A. inkommande med blommor och blomknoppar men utan jord, per 100 kg	750 kr.
B. andra slag:	
2. andra, per 100 kg	25 kr.

06.02. Levande växter och rötter m. m.

Departementschefen har visserligen i enlighet med tulltaxekommitténs förslag förordat en höjning av tull för produktslag under D från 20 till 30 öre, men detta steg ger icke tillräckligt för att väsentligt förbättra läget för de efter frilistningen 1950 hårt trängda plantskolorna. Tas vidare hänsyn till att importincidensen för här aktuella varuslag är mycket låg, endast något över 3 procent, och att skyddsnivån under förkrigsåren gav en incidens på bortåt 15 procent, kan en justering av tullen för varugrupp C till 1 kr. per kg anses utgöra det minimum av skydd som plantskoleproduktionen behöver för att icke bli helt överflyglad av importen. Ytterligare skäl för att vidtaga föreslagen uppjustering är att tullen har, som också tulltaxekommittén påpekat, en ringa betydelse ur konsumentsynpunkt samt att det är av stort värde för vårt land att produktion av plantskolealster kan upprätthållas i sådan omfattning, att huvuddelen av vårt behov av dessa artiklar kan tillgodoses med i svensk miljö uppdagna och skolade produkter.

Till rubriken D kommer också att hänföras krukväxter, vilket produktslag under senare år blivit utsatt för en allt hårdare importkonkurrens. Det är här fråga om en mycket arbetskrävande odling, och det svenska löneläget är avsevärt högre än i de aktuella exportländerna. Det skydd för den svenska lönenivån, som de jämförelsevis höga transportkostnaderna vid import tidigare utgjort, har genom de snabba framstegen på transportteknikens område väsentligt försvagats. Den i propositionen föreslagna tullsatsen är uppenbart

för låg för att utjämna den förskjutning i konkurrensläget, som uppstått för denna omfattande produktion, och en till 40 öre förhöjd tullsats torde såväl i detta fall som beträffande plantskolealsterna under rubriken »D. andra växter» kunna anses som ett väl avvägt skydd.

Under positionen 06.02., »Levande växter och rötter m. m.», yrkas därför följande:

C. körsbärs-, plummon-, päron- och äppelträd, förädlade, per 100 kg	100 kr.
D. andra växter, per 100 kg	40 kr.

06.03. Blommor och blomknoppar, avskurna, etc.

Den reducering av nuvarande tull på avskurna blommor, som föreslås i propositionen på basis av vad tulltaxekommitténs majoritet förordat, motiveras med att tullincidensen för skyddsperioderna är förhållandevis hög. Det är dock att ge en felaktig bild av läget att, som departementschefen gjort, använda incidensen för *skyddsperioderna* och därtill så långt tillbaka i tiden som för fem år sedan som mått på skydds-nivån. Under det att i propositionen användes incidenstalet 47,6, som framräknats för 1953, är motsvarande siffra i dagens läge endast omkring 30. Till bilden hör emellertid att svensk produktion av snittblommor numera saluföres praktiskt taget under hela året. Det är därför närmast incidensen per *kalenderår* som har aktualitet, och de ca 24 procent som framräknats för 1956 ger en väsentligt annan bild av läget än vad som antydes i propositionen på basis av tulltaxekommitténs bedömning.

Beaktas bör också att producentpriserna på snittblommor i allmänhet utgör en förhållandevis ringa del av det pris som konsumenterna betalar. En reducering av tullen på dessa varor i enlighet med propositionen torde därför knappast komma att påverka detaljprisenivån men väl producenternas förmåga att kunna konkurrera med importen.

Ett bibehållande av nuvarande tullar måste anses utgöra det minimum av skydd som kan komma i fråga. Mycket starka skäl — bl. a. att det dock förekommer en betydande produktion av blommor i Sverige under vintermånaderna — talar för att tullsatsen under tiden 1 december—29 februari höjes till kr. 7: 50 per kg.

Under positionen 06.03., »Blommor och blomknoppar, avskurna, etc.», föreslås följande:

A. friska:	
1. mimosa och ljung per 100 kg	500 kr.
2. andra, under tiden:	
a) 1 mars—30 november per 100 kg	1 000 kr.
b) 1 december—29 februari per 100 kg	750 kr.

06.04. Blad, kvistar och andra växtdelar etc.

Det är ett framsteg att de artiklar — snittgrönt etc. — som innefattas under denna position föreslås bli tulltaxerade i enlighet med vad som gäller för avskurna blommor. De motiv som föranlett vårt förslag om justering av tullen för sistnämnda varugrupp under tiden 1 december—29 februari till kr. 7: 50 per kg gäller också adiantum och asparagus.

Motiveringen för att positionens »andra slag» bör friges, nämligen att importen icke konkurrerar med den inhemska produktionen av här avsedda artiklar, är icke hållbar. En ganska betydande produktion förekommer, och konkurrensen är många gånger mycket besvärande. Ett bibehållande av nu utgående tull är starkt motiverat.

Under positionen 06.04., »Blad, kvistar och andra växtdelar etc.», yrkas sålunda följande:

A. Adiantum och asparagus, under tiden:

- | | |
|---|-----------|
| 1. 1 mars—30 november, per 100 kg | 1 000 kr. |
| 2. 1 december—29 februari, per 100 kg | 750 kr. |

B. andra slag, per 100 kg

	500 kr.
--	---------

07.01. Köksväxter, färska eller kyllda

Slanggurkor och tomater är de ekonomiskt mest betydande produktslagen inom trädgårdsnäringen. Det genom penningvärdets fall kraftigt urholkade tullskyddet har lett till att produktionen nedgått samtidigt som en ökande efterfrågan gör sig gällande. En förbättring av tullskyddet är därför nödvändig, bl. a. för att folkhushållet ej skall bli alltför beroende av import när det gäller dessa väsentliga livsmedel. En höjning till 75 öre under hela odlingssäsongen vore starkt motiverad, men vi stannar för att föreslå höjning endast under första delen av odlingssäsongerna.

Vad beträffar rotfrukter är givetvis rädisor att hänföra till denna varugrupp som växt betraktad. Men som konsumtions- och handelsvara hör rädisor obetingat till gruppen andra, färska köksväxter, som bl. a. har den egenskapen gemensam att de icke kan lagras. Rädisa saluföres uteslutande nyskördad och produceras praktiskt taget året om. Den för rotfrukter föreslagna primörtiden kan icke tillämpas på rädisor, vars pris också är sådant, att den föreslagna tullsatsen för rotfrukter icke utgör något som helst skydd.

Däremot är sallat, dill, persilja och rädisa likartade produktslag, för vilka ett särskilt primörskydd är motiverat under tiden 1 mars—30 april.

Då numera huvudparten av de artiklar, som innefattas under positionens K.2., saluföres också under högvintern — särskilt gäller detta brysselkål och purjolök — bör skyddsperioden omfatta hela året.

Under positionen 07.01., »Köksväxter, färska eller kylda», föreslås sålunda följande:

B. gurkor:

1. slanggurkor, under tiden

- a) 16 mars—31 maj, per 100 kg 75 kr.
 b) 1 juni—30 november, per 100 kg 50 kr.
 c) 1 oktober—15 mars, per 100 kg fri

G. tomater, under tiden:

1. 1 maj—30 juni, per 100 kg 75 kr.
 2. 1 juli—30 november, per 100 kg 50 kr.
 3. 1 december—30 april, per 100 kg fri

K. andra slag:

1. rotfrukter med undantag för rädisor
 2. andra, inklusive rädisor, per 100 kg 40 kr.

Sallat, dill, persilja och rädisor tiden 1 mars—30 april
 per 100 kg 75 kr.

07.04. Köksväxter, torkade etc.

I denna position ingår bl. a. champinjoner. Någon anledning att frågå nu gällande princip för svampar, samma tull för färska och torkade produkter, finns inte. Att artiklarna som varugrupp betraktad är av relativt ringa betydelse utesluter inte, att en så kraftig reducering som föreslås kan vålla enskilda företagare svårigheter. Det föreligger nämligen inga tekniska hinder för att en omfattande import av torkad svamp kan etableras, vilket skulle innebära ett kringgående av tullen på färska produkter och betyda en ruinerande konkurrens för de svenska odlarna. Med ett accepterande av att tullen för andra torkade köksväxter än svamp sättes till 25 kr. per 100 kg föreslås att svamp bildar en särskild grupp med en tullsats av 75 kr. per 100 kg.

Under positionen 07.04., »Köksväxter, torkade etc.», föreslås sålunda följande:

- A. svamp, per 100 kg 75 kr.
 B. andra, per 100 kg 25 kr.

08.07. Körsbär, persikor, plommon och liknande stenfrukter, färska

Importen av persikor har, i synnerhet som den till övervägande del sker på konsignationsbasis, försvårat avsättningen av svenska plommon samt höstsorterna av svenska äpplen och päron. Med hänsyn härtill måste en höjning av tullen till samma nivå som för plommon anses motiverad.

Under positionen 08.07., »Körsbär, persikor etc.», yrkas sålunda följande:

B. persikor, under tiden

1. 1 juli—15 oktober, per 100 kg 35 kr.

08.09. Andra färska frukter

En förstärkning av tullskyddet för melon är med hänsyn till prisläget för detta varuslag motiverad, och en höjning från nuvarande 40 öre till 75 öre per kg måste kunna anses rimlig.

Under positionen 08.09., »Andra färska frukter», föreslås

A. meloner, under tiden

1. 15 juni—30 september, per 100 kg 75 kr.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 90 med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta, att tull må utgå i enlighet med vad som i motionen föreslagits för ifrågavarande trädgårdsprodukter, samt i övrigt beakta vad i motionen anförts beträffande respektive positioner.

Stockholm den 9 april 1958

Nils G. Hansson
i Skegrie

C. O. Carlsson
i Bakeröd

Einar Gustafsson
i Kårby

Fridolf Jansson
i Benestad

John Eriksson
i Bäckmora

Rob. L. Jansson
Aspeboda

Harry Wahrendorff

J. W. Pettersson
i Norregård

Karl Björkänge

Anders Pettersson
Dahl

Fritz Börjesson